

Jméno a příjmení:	Lucie Hamarová
UČO:	483677
Název, kód předmětu:	Imaginace a interpretace, PSYb2080
Vyučující:	Mgr. Jan Krása, Ph.D.
Datum odevzdání:	21. 05. 2021

Díra

Když jsem přemýšlela nad tím, jaké dílo si vyberu pro svoji seminární práci, hned mi vyvstal na mysli film, který mě velmi hluboce zasáhl. Film „*Díra*“ mi byl doporučen od přítele, když jsem se sháněla po „něčem psychologickém a dramatickém“. Tento film splnil moje očekávání a také mě dokázal šokovat a upoutat moji pozornost. *Díru* jsem viděla dohromady už třikrát a při každém sledování jsem ve filmu postřehla nějaký detail nebo souvislost, kterou jsem předtím neviděla. Pro svoji práci jsem chtěla vybrat dílo, které se mi bude dobře interpretovat. Hledala jsem tedy dílo, které bude spíše otevřené a ponechá mi prostor pro moji interpretaci (Eco, 2010) – tento požadavek *Díra* dle mého splňuje.

Ráda bych zde shrnula pár základních informací o tomto filmu. *Díra* je španělský film z roku 2019 režiséra Galdera Gaztela-Urrutia. Žánr tohoto filmu je pro mě těžké určit – wikipedie nám nabízí zařazení do fikce a hororu (Wikipedia, 2021). Dovolím si úplně nesouhlasit s zařazením do hororového žánru, protože považuji film spíše za místy nechutný, než děsivý. Já osobně bych film označila za sociálně psychologické drama. Cílem filmu je podle jejich tvůrců přimět diváka zamyslet se nad sociálními tématy jako jsou morálka, solidarita či sociální status a spravedlnost.

Film má vcelku jednoduchý děj a prostředí, ve kterém se film odehrává, je minimalistické. Přesto (a možná právě proto) nabízí divákovi spoustu prostoru k vlastní interpretaci a atmosféra filmu nutí diváka přemýšlet o tom, co vidí, v širších souvislostech. Co se dále týče filmu jako celku, líbí se mi, že film je nestranný – nenalezneme zde typického hrdinu ani záporáka, film nám nevnucuje žádnou svoji ideologii a neříká nám, co je dobré a co je špatné. Děj se odehrává v prostředí, které se velmi podobá naší běžné představě o vězení – lidé zde mají prosté oblečení, jednoduchou palandu, nekrytou toaletu a umyvadlo. Prostor je ponuré a v šedých, nevýrazných barvách. Co se týče časového ukotvení – není ve filmu explicitně zmíněno, v jaké době se děj odehrává – vzhledem k různým zmínek (například o televizi) usuzuji, že děj filmu se odehrává v přítomnosti nebo blízké budoucnosti.

Dále bych zde ráda stručně popsala děj filmu a celkový dojem z filmu. Poté bych se věnovala interpretaci jednotlivých aspektů díla. Hlavní postava filmu Goreng se probudí v místnosti označené číslem 48 společně s dalším člověkem – Trimagasim. Trimagasi mu nepříliš ochotně vysvětluje, kde se nachází a jak to v zařízení funguje. Zařízení je ve stylu věže a na každém patře po dobu jednoho měsíce žijí dva lidé. Jídlo je k lidem dopravováno skrze platformu, která se postupně spouští patro po patře odshora dolů. Lidé na každém patře (vyjma prvního patra) jí zbytky po lidech z předchozích pater. Problém spočívá v tom, že jídlo nevystačí na všechna patra. Lidé na horních patrech jí více, než opravdu potřebují a na obyvatele spodních pater potrava nezbyde. Po uplynutí měsíce jsou lidé náhodně přeřazeni na jiná patra. Každý obyvatel „věže“ si s sebou může vzít jednu věc – Goreng si s sebou vzal knihu Dona Quijota, Trimagasi nůž Samuraj plus (kvůli kterému se do „věže“ původně dostal). Goreng také odhalí děsivé tajemství – když se Trimagasi nacházel na patře číslo 132, na které se nedostalo žádné jídlo, dopustil se kanibalismu. Dále se ve filmu objevuje postava Miharuru – žena, která stále sjíždí skrze věž pomocí platformy s jídlem dolů, protože se snaží najít svoje dítě.

V prvním měsíci vznikne mezi hlavními protagonisty křehké přátelství. To ovšem bere za své, jakmile se na začátku druhého měsíce probudí na patře číslo 171 a Trimagasi přiváže Gorenga k palandě a následně mu sdělí, že ho za pár týdnů začne pojídat, protože „musíš jíst nebo budeš sněžen“. Když k tomu opravdu dojde a Trimagasi začne Gorenga řezat, objeví se Miharu, zachrání Gorenga a ten následně ubodá Trimagasiho. Goreng i Miharu se také dopustí kanibalismu.

Třetí měsíc se Goreng ocitá na patře číslo 33 s ženou Imoguiri a jejím psem. Imoguiri byla úřednice, která spravuje „věž“. Imoguiri se snaží o spravedlivé rozdělení jídla, což ji ale nevychází. Objeví se Miharu, která hledá svoje dítě a je ztracená – Goreng i Imoguiri ji pomohou, ale Imoguiri tvrdí Gorengovi, že Miharu přišla dobrovolně do věže a že se tu žádné dítě nacházet nemůže. Stejně tak Gorengovi poví, že existuje pouze 200 pater věže. Když se další měsíc probudí na patře číslo 202, Imoguiri se oběsí a Goreng sní její maso, aby přežil.

Poslední měsíc, kterého jsme svědky, se Goreng ocitá na šestém patře s mužem Baharatem – ten se snaží vyšplhat nahoru pryč z věže. To se mu ovšem nedaří, lidé mu nechtějí pomoci a při pokusu o útěk skoro přijde o život. Baharat s Gorengem se rozhodnou sjet po plošině dolů a dávat jídlo na příděl – tak, aby neumírali lidé. Další z vězňů – Brambang je přesvědčí, aby uchránili panna cottu jako symbol a poselství pro elitu nahoře, která chystá pokrmy. V průběhu cesty dochází k soubojům a umírá Miharu. Na patře číslo 333 se platforma konečně zastaví a naleznou zde dítě – pochopí, že to je ten opravdový symbol a poselství. Baharat umírá na své zranění a film končí ve chvíli, kdy dítě jede na platformě nahoru přičemž jej sleduje Goreng společně se svou halucinací – Trimagasim.

Jakými scénami se tvůrci filmu snažili v divákovi podnítit přemítání? Jak tyto scény filmu můžeme interpretovat?

V této části se již chci pustit do vlastní interpretace. Jak říká Eco (2010) nyní už budu dílo využívat a ne pouze číst, jak tomu bylo v předchozí části mé práce. Film jako celek se dá chápat jako symbol kapitalistické společnosti, jednotlivá patra věže můžeme interpretovat jako sociální statusy. Ve filmu vidíme, jak se lidé mají tendence chovat, pokud mají vyšší pozici ve společnosti – opovrhují jak těmi, co jsou pod nimi, tak těmi, co jsou nad nimi. Ovšem vidíme zde výjimky, které jsou podle mého názoru i v reálném světě – například Imoguiri, která se snaží přemluvit ostatní obyvatele věže, aby byli schovívaví a brali si jen tolik, kolik potřebují k přežití, a tím pomohli přežít lidem, kteří jsou ve spodních patrech. Stejně jako Imoguiri nebyla vyslyšena, i lidé v naší společnosti, kteří se snaží konat dobro nebývají častokrát vyslyšeni. Stejně jako kapitalistická společnost i ve věži je jakási iluze postupu do vyšších pater, jak ovšem můžeme vidět ve filmu – naše pozice ve společnosti se může změnit ze dne na den dílem prosté náhody.

Dále mě ve filmu zaujal kontrast plné tabule jídla a bídy kolem – opět zde vidím metaforu pro dnešní svět, ve kterém se někteří lidé mají až nad poměry dobře (zbytečně utrácí peníze za věci, které nepotřebují, plýtvají jídlem apod...), zatímco jiní lidé strádají a snaží se přežít ze dne na den. Také jsem si povšimla toho zbytečného smyslu pro detail, který byl ve filmu zachycen – ve scéně, ve které elita připravuje pokrmy je záběr na přípravu šneků, pečlivě rozložených a naaranžovaných na talíři – přitom elita neví, že je to úplně zbytečné – lidé ve věži jídlo doslova „žerou“ rukama, protože na něj mají omezené množství času a také se chtějí co nejvíce „nacpat“.

I hlavní postavy filmu jsou odrazem dnešního světa. V Trimagasim vidím obraz typického nenažraného člověka, který pro svůj úspěch jde doslova přes mrtvolu. Pravděpodobně i díky tomu si Trimagasi vzal do věže nuž Samuraj plus. Co se týče Trimagasiho, přišlo mi zvláště jeho nárokování slova „obvio“ – zde vidím snahu člověka o to mít alespoň zdánlivý pocit moci. Přestože se Trimagasi i Goreng nachází na stejném patře, Trimagasi se tímto snaží mít nad Gorengem navrch. Na opačném konci spektra stojí Goreng, jako obraz hrdiny dneška, člověka, který se snaží konat dobro a být správným. Stejně jako Trimagasi, i Goreng si do věže bere věc, která odráží jeho osobnost, a to knihu

Dona Quijota. Jak však vidíme ve filmu, když je ohrožena naše podstata a náš život, morální citění a empatie berou za své.

Co se týče dobra a zla v rámci tohoto filmu – není nám, divákům, explicitně řečeno, co je dobré a co je zlé. Film nám ukazuje scény, které můžeme považovat za obrazy zla a dobra, ale nijak nesoudí. Vidíme, jak jednotlivé postavy prožívají určité události (například představu kanibalismu), vidíme jejich pohnutky k takovému chování a můžeme sami na základě dostupných informací určit, co považujeme za dobro či zlo.

Na konci filmu spatříme dítě – jako obraz čistoty a neposkvrněnosti, obraz ničím nezkaženého lidství. Právě díky této nevinnosti je dítě pravým poselstvím, pravou nadějí v lepší svět. Jedině dítě může vyjet po platformě nahoru a tím předat zprávu elitě. V dítěti spatřuji tendenci lidstva stále věřit v něco čistého v nás všech. Chceme věřit v to, že existuje něco skrz naskrz dobrého a tímto naším sdíleným symbolem nevinnosti je právě ono dítě. Nabízí se zde otázka, zda vůbec běžný člověk si může uchovat tyto vznešené vlastnosti, kterými disponují děti. Zda je vůbec možné se nepoddat hříchům a chovat se v každé situaci tak, abychom byli dobrými lidmi. Goreng se snaží zachovat si své ideály, kterým chce být věrný, v průběhu filmu však vidíme, že tyto ideály jsou ohroženy nejen okolnostmi, které nás potkají, ale i chováním druhých lidí. Tato část filmu nás nutí přemýšlet o tom, zda si Goreng také nezasloužil moci jet na platformě nahoru předat poselství, protože se snažil být věrný svým ideálům a jeho chování a poklesky můžeme chápat pouze jako nutné zlo. Celé protředí, ve kterém žijí hrdinové filmu, vidím jako snahu o probuzení špatných vlastností v každém člověku. Protože se můžeme přesvědčit, že i dobrý člověk jako je Goreng si musí vybrat mezi tím, zda opustí své morální zásady nebo tím, zda zemře velmi nepříjemnou smrtí. Je otázkou, zda existuje někdo, kdo, postaven před takové rozhodnutí, by dále ctil vyšší dobro a raději zvolil smrt.

Pokud se ještě vrátím k začátku filmu, zajímavý je celý koncept dobrovolnosti vstupu do takového zařízení. Vzhledem k tomu, že zájemci přesně nevěděli, co je ve věži čeká, je velmi zvláštní, že se i přes takový nedostatek informací rozhodli do zařízení vstoupit. Zde můžeme možná spatřovat bezmeznou až bezhlavou víru v autoritu, především v to, že dostáváme opravdu všechny informace, které jsou pro naše rozhodnutí stěžejní.

Jako poslední bych ráda zmínila touhu dostat se do horních pater, kterou vidíme u všech postav ve filmu, nejvíce však u Baharata. Při jeho snaze dostat se nahoru, která je sabotována lidmi, co jsou ve vyšších patrech, vidíme, že ačkoli je jeho cesta dlážděna dobrými úmysly, stejně se mu to nepodaří. To stejné se může dít i v našich životech. Přestože je nám v naší společnosti neustále předesíláno, že náš úspěch závisí pouze na naší snaze a že každý může dosáhnout vysokého sociálního statusu, úspěchu a bohatství (american dream), tak víme, že tato cesta nahoru je často ovlivněna druhými lidmi, jejich ochotou nám nahoru pomoci a okolnostmi, které často není v naší moci ovlivnit.

Ve své práci jsem nezmínila všechny postavy a scény z filmu, které by se daly interpretovat, protože jsem se rozhodla vybrat ty, které pro mě byly nejvíce podstatné a ty, které mě nejvíce emocionálně zasáhly.

Zdroje:

Wikipedia (2021). *The platform (film)*. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Platform_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Platform_(film))

Eco, U. (2010). *Lector in fabula*. Academia, Praha.